

Een onroerenderfgoedrichtplan voor de mergelgroeven in Riemst

Het agentschap Onroerend Erfgoed, het agentschap Natuur en Bos en de gemeente Riemst maakten samen een onroerenderfgoedrichtplan voor de mergelgroeven in Riemst. Dit richtplan is een toekomstvisie voor de groeven, waarin zowel veiligheid, erfgoed als natuur een plaats krijgen. Iedereen wil er zijn schouders onder zetten en daarom werken alle partners nu verder aan een actieprogramma.

Partners

- Gemeente Riemst
- Intergemeentelijke Onroerenderfgoeddienst Oost-Haspengouw en Voeren
- Agentschap Onroerend Erfgoed
- Agentschap Natuur en Bos
- Werkgroep Groevenonderzoek Riemst

Waarom een onroerenderfgoedrichtplan voor de mergelgroeven?

De eeuwenlange mergelwinning zorgde voor een minder stabiele ondergrond. U wordt hier wel eens mee geconfronteerd. Bijvoorbeeld bij plotselinge instortingen of verzakkingen, wanneer u een omgevingsvergunning aanvraagt of bij de koop of verkoop van een woning. Voor erfgoed en natuur zijn de mergelgroeven bijzonder waardevol. Het ondergrondse historische landschap is vaak heel goed bewaard en is een belangrijke habitat voor vleermuizen.

We willen oplossingen zoeken waarbij we de veiligheid garanderen en de erfgoed- en natuurwaarde zo veel mogelijk bewaren. Stabiliseren van de groeven is mogelijk, maar brengt hoge kosten met zich mee. Het (gedeeltelijk) opvullen van groeven is in het verleden al gebeurd en wordt soms vooruitgeschoven als vanzelfsprekende oplossing. Maar deze techniek vernietigt het aanwezige erfgoed en de leefomgeving van de vleermuizen. Bovendien maakt het bepaalde gebieden van een groeve ontoegankelijk waardoor daar later geen inspecties meer mogelijk zijn.

Hoe kwam het onroerenderfgoedrichtplan tot stand?

De verschillende partners zochten samen naar duurzame oplossingen voor dit complexe vraagstuk. We bespraken het probleem, bedachten mogelijke oplossingen, deden onderzoek naar de erfgoedwaarde van de Grote Berg in Zussen en wonnen informatie in bij u en andere experts.

We werkten samen met de berglopers van de Werkgroep Groevenonderzoek Riemst. Zij doen al jarenlang onderzoek naar het ondergrondse landschap en kennen de geschiedenis van de groeven perfect.

Tijdens een informatie- en dialoogavond kon u aandachtspunten meegeven voor de toekomst van de mergelgroeven. Zo werd duidelijk dat de inwoners meer aandacht vragen voor communicatie, publicaties en informatieverspreiding over de groeven. Wie eigenaar is van grond boven een groeve heeft grote bekommernissen over de financiële kant van het verhaal. De stabilisaties zijn zeer kostelijk en eigenaren hopen dat hiervoor oplossingen worden gezocht. Verder gaven de inwoners aan blij te zijn dat het behouden van de groeven voor erfgoed en natuur nu ook een optie is.

Wat is het resultaat?

Met de verschillende ideeën hebben we rekening gehouden bij het schrijven van het richtplan. Het richtplan bestaat uit acht ambities voor het behoud, beheer en beleid van en voor de mergelgroeven in Riemst:

1. De groeven krijgen een duurzaam beheer in functie van veiligheid, natuur en erfgoed;
2. De erfgoedwaarden en de natuurwaarden krijgen een integrale bescherming;
3. De zorg voor de groeven ondersteunen we optimaal;
4. De bovengrond krijgt gepaste bestemmingen;
5. Stabilisaties die nodig zijn voor de openbare veiligheid voeren we uit;
6. Er komt een duidelijk afsprakenkader voor ingrepen boven de groeve die ondergronds gevolgen kunnen hebben;
7. Eigenaars van gronden boven de groeven krijgen ondersteuning;
8. We zorgen voor een grotere bewustwording van de groeven door de kennis erover aan te wakkeren. Zo versterken we ook het draagvlak voor dit erfgoed.

Wat betekent dit voor u?

Als u eigendommen heeft binnen de afbakening van het onroerenderfgoedrichtplan, heeft dat op dit moment geen gevolgen. De afbakening geeft de gebieden weer met gekende en toegankelijke groeven en kuilen, gebieden die afgesloten zijn, alsook gebieden waarvan men sterke vermoedens heeft dat er mergelgroeven aanwezig zijn. We willen op deze plaatsen bijzondere aandacht hebben, zowel voor het garanderen van uw veiligheid, als voor het behoud en beheer van de erfgoed- en natuurwaarden. Het betekent ook dat er op deze plaatsen in de toekomst misschien acties worden ondernomen voor de mergelgroeven. Concrete acties voor de realisatie van bovenstaande ambities nemen we op in een actieprogramma dat later wordt gemaakt. In dit actieprogramma spreken alle partners af welke acties ze kunnen realiseren. We houden u hier verder van op de hoogte.

Meer informatie

- Afbakening en documenten van het onroerenderfgoedrichtplan: <https://id.erfgoed.net/plannen/881>
- Onderzoeksrapport Inventarisatie en waardering van de mergelgroeve 'Grote Berg' te Zussen: <https://oar.onroerenderfgoed.be/item/744>
- Coördinator Groeven en Veiligheid gemeente Riemst: Mike Lahaye, mike.lahaye@riemst.be, tel. +32 12 44 03 95

Waarom zijn de mergelgroeven waardevol?

De mergel in onze gemeente ontstond ongeveer 70 miljoen jaar geleden, toen Riemst gelegen was in een ondiepe tropische zee. De mergel is het resultaat van een opeenstapeling van fossielen uit deze zee, dat door de tijd heen samengeperst werd tot een zacht gesteente.

De mergelgroeven zijn het resultaat van eeuwenlange mergelwinning. Onze voorouders wisten maar al te goed hoe ze de waardevolle mergel uit de ondergrond konden halen om het als bouw materiaal te gebruiken, bijvoorbeeld voor boerderijen. De mergel was ook een belangrijk exportproduct. In Maastricht bijvoorbeeld werd het gebruikt om kerken en kathedralen te bouwen. De mergelgroeven zelf zijn een belangrijke tastbare getuige van dit rijke verleden waar we terecht trots op mogen zijn.

De mergelgroeven zijn bovendien één van de belangrijkste overwinteringsplaatsen voor vleermuizen in Vlaanderen. De gebieden waar de vleermuizen overwinteren en de vleermuissoorten zelf worden vanuit de natuur, zowel op Vlaamse als op Europese schaal bijzonder gewaardeerd en beschermd.

